

گزارش جلسه کارگروه تخصصی کارشناسی دبیرخانه شورای گفت و گوی استان خراسان شمالی

عنوان جلسه: کمیته کارشناسی "شورای گفت و گوی استان خراسان شمالی"

تاریخ: ۱۴۰۳/۱۰/۰۹

روز: یکشنبه

حاضرین در جلسه آقایان: کاظمی، کریمی، صادقی، حسین نژاد، تشکری، حسینی، مودی، یاد، احسانی، کلماتی، برزگر
خانم ها: هدایی، محروقی، قدوسی، رشیدی

دستور جلسه:

-لزوم اصلاح و اجرای سند سازگاری با کم آبی استان (۱۳۹۸) و ارائه پیشنهادات اصلاحی

جلسه کمیته کارشناسی شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی خراسان شمالی روز یکشنبه مورخ ۱۴۰۳/۱۰/۰۹ ساعت ۱۱ صبح در محل سالن جلسات اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان شمالی - بجنورد برگزار گردید در این جلسه که با حضور جناب آقای کاظمی ریاست محترم اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی بجنورد برگزار گردید، ضمن برشمردن اهمیت اصلاح و اجرای سند سازگاری آبی استان گفتند: متأسفانه طی سالهای اخیر کمبود انرژی در همه حوزه ها وجود دارد.

ایشان افزودند: منظور از کم آبی نبودن آب کافی در حوزه های مختلف اعم از کشاورزی، صنعت، معدن و سایر ارکان تولید و حتی معیشت است.

آقای کاظمی ضمن مهم شمردن موضوعات حوزه انرژی که به امنیت سرمایه گذاری لطمه می زند افزودند: به دلیل بحران های مختلفی که در حوزه انرژی با آن مواجه هستیم، نیاز به جهاد عمومی است و هر فردی موظف است در مصرف بهینه انرژی تلاش نماید.

در ادامه جناب آقای حسین نژاد معاون محترم شرکت آب منطقه ای استان افزودند: کارگروه ملی سازگاری با کم آبی در تاریخ ۱۳۹۶/۱۲/۰۶ تاسیس شد و به مدت ۳ سال فعالیت خود، دستاوردهای مختلفی اعم از تصویب برنامه سازگاری با کم آبی در ۳۱ استان کشور می باشد.

ایشان با اعلام اینکه کشور از یک سوم بارش متوسط جهانی و توزیع نامتوازن زمانی و مکانی آن و بالا بودن تبخیر، شرایط اقلیمی در کشور ایجاد کرده که حداقل با ابزارهای فناورانه امروز منطبق نیست.

ایشان با اعلام گزارشی در خصوص سهم صرفه جویی از برداشت آب در برنامه های سازگاری با کم آبی خراسان شمالی نسبت به صرفه جویی در برنامه سازگاری با کم آبی گفتند:

شرب و بهداشت، خدمات شهری و فضای سبز، صنعت، کشاورزی در حوزه آب سطحی و آب های زیر زمینی، اعلام شده است.

آقای حسین نژاد افزودند: با تلاش های شبانه روزی طی سنوات گذشته در فاز اول برنامه سازگاری با کم آبی استان خراسان شمالی با صرفه ۲۶ / ۱۴۷ میلیون متر مکعبی از منابع آب های زیر زمینی و ۴۸ میلیون متر مکعبی از ابهای سطحی در افق ۱۴۰۵ چارچوب اعتبارات موجود، مورد تصویب کارگروه ملی سازگار کم آبی قرار گرفت.

ایشان ضمن اعلام گزارشی در خصوص برنامه های میزان صرفه جویی سازگاری با کم آبی افزودند:

در فاز اول یعنی سالهای ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۵ و برنامه ریزی برای فاز دوم ۱۴۰۶ تا ۱۴۱۰ در دست پیگیری و اقدام می باشد.

آقای حسین پور از جمله مهمترین مسائلی که باعث شد روند انجام پروژه و طرح بصورت مستمر و بهینه محقق نگردد را عدم

وجود منابع مالی از طرف سازمان برنامه و بودجه برشمردند و افزودند: جهت تحقق برنامه های صرفه جویی در برداشت

محصولات کشاورزی از منابع آب زیر زمینی در فاز اول و دوم برنامه سازگاری با کم آبی سال، تثبیت سطح ایستایی، آبخوان

ها و ایجاد آبخیزداری نیاز مبرم با تامین بودجه می باشد.

آقای حسین زاده با بیان برنامه های اعلام شده از سوی دستگاههای اجرایی افزودند: از جمله برنامه های اعلام شده می توان به

اصلاح و بازسازی خطوط انتقال آب روستا، اصلاح و بازسازی شبکه توزیع آب روستایی و هوشمند سازی تاسیسات آبیاری

تحت فشار و ... اشاره کرد.

در ادامه جناب آقای صادقی نماینده محترم شرکت شهرک های صنعتی بیان داشتند: همانطور که مستحضرید ۲٪ کل کشور

استفاده صنعتی آب دارد که بیشترش مربوط به بخش کشاورزی است در استان هم ۵٪ بحث صنعت را شامل می شود و ما برای

مدیریت این بحث از کنتورهای هوشمند الکترو مغناطیس در ۱۶ حلقه چاه استفاده نمودیم و قراردادی بستیم با شرکت مشاور

در جهت تهیه برنامه جامع در خصوص مدیریت بحث آب و ای اقدام شرکت شهرک های صنعتی در این خصوص بود.

در ادامه جناب آقای کلماتی نماینده محترم اداره حفاظت محیط زیست استان بیان داشتند: آن چیزی که در سند سازگاری برای

محیط زیست استان تعریف شده است بحث پایش های صنایع و منابع آبی است که به صورت برنامه مدون فصلی انجام می گردد

و به صورت ۶ ماهه به اداره آب منطقه ای ارائه می گردد موضوعی که در صنایع مهم است بحث بازچرخانی آب است که به

جای استفاده از منابع آب زیرزمینی از همان تصفیه خانه در آبیاری فضای سبز استفاده شود. چند سالی است که استفاده از آب

های نامتعارف و آب های تصفیه خانه های فاضلاب شهری داخل استان مورد استفاده قرار گرفته است که اکنون تهیه آب

پتروشیمی بدینگونه فراهم می گردد. و همچنین در شهرستان اسفراین نیز صنایع بزرگی مانند فولاد و لوله گستر قرار گرفته است

که از فاضلاب شهری اسفراین استفاده می گردد. و مناطق خوبی که در دشت اسفراین استفاده می شود از دسترس این صنایع

خارج گردد و هدایت شود به سمت آب شرب، حدود ۱۴ ناحیه صنعتی در استان وجود دارد که شهرک های اغلب تصفیه خانه

دارند بعضی ها پکیج دارند بحث اعتباری مطرح شد که پکیج هایی وجود دارد که تعیین نرخ را کاهش می دهد. ولی متأسفانه

دراسفراین و شیروان دیگر جواب نمی دهد. اما زمانیکه بحث سازگاری با کم آبی را مطرح می کنیم بحث ناخود آگاه به سمت کشاورزی می رود و ما ۸۰٪ مصرف آب در بحث کشاورزی است. تاکید در اراضی کشاورزی و دوره های آموزشی که می گذارند می توانیم استفاده مطلوب تری را داشته باشیم. سازه های را می توانیم ایجاد کنیم در بحث جمع آوری هرز آب ها سیلاب ها و روان آب ها که می شود در تغذیه سفره های آب زیرزمینی مسمر ثمر واقع شود.

در ادامه سرکار خانم هدی ای نماینده محترم اداره منابع طبیعی و آبخیزداری بیان داشتند: در مورد سند سازگاری با کم آبی از سالی که سند سازگاری به دستگاه ها ابلاغ شد ما تا کنون بالای ۹۰٪ نسبت به تعهدات سند پیشرفت داشته ایم. و از سال ۱۳۹۸ آغاز گردید. آبخیزداری زمین که چیزی که در جداول سند آمده برنامه مکانیک کنترل سیلاب آبخیز است که ما ۱۱۰۰۰۰۰ هکتار مطالعات آبخیزداری داریم که حدود ۷۰۰۰۰۰ هکتار به فاز اجرا رسیده است و ۴۸۰۰۰۰ هکتار اجرای آن به پایان رسیده است. عملیات مکانیکی آن اجرا شده است ما واحدهای عملیات آبخیزداری در هر هکتار ۵۳۰ متر مکعب کمک به جذب آب داریم با تعهدات ما در سند بالای ۹۰٪ پیشرفت داشته ایم. در ادامه بحث اعتبار است که اعتباری که ما داریم جوابگوی سند نیست.

در ادامه آقای حسینی نماینده شرکت آب و فاضلاب خراسان شمالی بیان داشتند: شرکت آب و فاضلاب با تامین آب ۳ الی ۴ شهر و ۸۳۹ روستا بعد از بخش کشاورزی بیشتری مصرف کننده آب است که طول شبکه توزیع ۴۶۷۸ کیلومتر و شبکه انتقال آن ۲۷۵۰ متر هدر رفت در شبکه توزیع و انتقال ۳۰٪ است اگر اعتبارات متناسب باشد و بتوانیم جلوی هدر رفت را بگیریم شاید یکی از بهترین پیشنهادات باشد که می توانیم جلوی هدر رفت را بگیریم ۸۰ میلیون متر مکعب در سال مصرف داریم و ۳۰٪ این مبلغ هدر رفت است که رقم قابل توجهی است.

آقای حسینی نماینده شرکت آب و فاضلاب خراسان شمالی بیان داشتند: صنایع فولادی در واقع آب بر هستند صنایع فولاد واقعا بحث پساب را لازم دارند. در بحث تامین آب بجنورد که قسمت عمده آن مرتبط با سد شیرین دره است حد اقل ۵۰٪ آب بجنورد زیر سوال می رود و اینکه الان در قسمت بالا دست دارد کشاورزی صورت می گیرد و سموم وارد سد می شوند خواهشمند است این موضوعات را مد نظر قرار دهند که سد دارد آلوده می گردد.

در ادامه جناب آقای تشکری نماینده محترم جهاد کشاورزی بیان داشتند: عنوان جلسه دو تا بحث متفاوت است زمانی که شروع کردیم به تدوین سند سال ۹۷ اول برنامه ششم بودیم که بعد از آن وارد برنامه هفتم شدیم مهمترین شرایط آن موقع این بود که ما در سند اعلام کردیم که یک میلیون و نیم سهم آب های تجدید پذیر است که از این مقدار هشتصد میلیون سهم بخش کشاورزی است این اعدادی است که ما داشتیم و شروع کردیم به کار اکنون سهم بخش کشاورزی ۵۰۰ میلیون متر مکعب است در این مدت در بخش کشاورزی کاهش داشته ایم. که یک دلیل آن خشکسالی است همان موقع که داشت سند تدوین می گردید به طور میانگین اراضی آبی ما ۴۰٪ در بحث خشکی بودند آن موقع هم با محدودیت منابع آبی رو به رو بودیم و اکنون اوضاع بدتر شده است یکی از مهمترین پروژه هایی که مد نظرمان بود از پروژه های هشتمگانه پروژه آبیاری بود که سهم

این پروژه می شود ۵۰ میلیون متر مکعب که واقعا نیاز است ۱۵۰۰۰۰۰ هکتار اراضی آبی و زراعی است که ۱۰۰۰۰۰ هکتار اراضی مستعد هستند که تا کنون ۴۲۰۰۰ هکتار توانسته ایم اجرا کنیم. متقاضی داریم و شرایط هم داریم ولی منابع تخصیص نیافته است ما با همین ۴۲۰۰۰ هکتار توانسته ایم بهره وری کشاورزی را از ۰/۰۴ کیلوگرم در متر مکعب آب به ۴۰۰ کیلوگرم برسانیم. اکنون ۱۴۰۰ کیلوگرم بر می داریم ولی روند پرسرعت نیست ما از سهمیه ۸۲ میلیون متر مکعب که سهمیه ما بوده تا کنون ۲۴ میلیون متر مکعب را محقق کرده ایم. تقریباً ۳۰٪ موفق شده ایم. تا سال ۱۴۰۵ می توانیم به ۱۰۰٪ منابع برسیم به نظر نمی رسیم تا زمانی که باید انجام می گرفته است انجام نشده. برای کمیته فنی از عزیزان دعوت کنیم که درخواست بدهند دستگاهها و نظرشان را اعلام کنند به جامع دانشگاهی و همه در کنار هم نظر خود را در خصوص بحث موجود اعلام کنیم که اولاً درصد تحقق چقدر بوده است دوم اگر محقق نشده مسائل چه بوده است و در این سند چه چیزی را ندیده ایم آیا پروژه مهمی که بتواند وزن داشته باشد وجود دارد پیشنهاد می شود در بحث کارگروه سازگار با کم آبی استان از جامعه دانشگاهی هم دعوت به عمل آید تا در زمانی که تهیه شد سند بالادستی بهره وری هم داشته باشیم. اگر منابع درست تخصیص پیدا می کرد ما در زمان پیک مصرف قطع برق هم داشته ایم و ۲۰٪ کشاورزی صدمه خورده است با این کار و خسارت های هم وجود دارد ولی قابل بررسی است، هم به تولید هم فنی ضربه خورد

در ادامه جناب آقای کلماتی نماینده محترم محیط زیست بیان داشتند: در خیلی از کشورها از آب های نامتعارف در تصفیه خانه های استفاده می شود و در بخش کشاورزی استفاده می شود اما چیزی که مطرح است محیط زیست از خروجی تصفیه خانه ها فاضلاب ۳ تا پذیرنده رو تعریف کرده است اولی استفاده برای زراعت و کشاورزی دوم استفاده برای استفاده سفره رها سازی برای آب های سطحی که هر کدام آنالیز خود را دارد اما آن چیزی که تعریف شده برای بحث خروجی تصفیه خانه ها لزومش این است که ما پایش لحظه ای داشته باشیم.

در ادامه جناب آقای دکتر پاد نماینده محترم دانشگاه بیان داشتند: در زمان تدوین سند هیچکدام از دانشگاه ها وجود نداشتند در شورای حفاظت سازمان آب باز هم از جامع دانشگاهیون استفاده نگردیده است در بحث بازچرخانی که کار بسیار سختی است پس از زمانی که قرار است وارد چرخه شود و در حوزه کشاورزی استفاده گردد بسیار سخت است و نیاز به کارگروه تخصصی دارد در خصوص بحث بازیافت آب سالم از پساب آیا بازچرخانی پساب در همه صنایع وجود دارد در پتروشیمی وجود دارد ولی در صنایع فولاد وجود ندارد

بحث بودجه کاملاً درست است ولی در حوزه پژوهش ما آنقدر نیاز به بودجه نداریم ما می توانیم از ظرفیت دانشگاهی استفاده کنیم بحث اصلاح الگوی کشت باز هم شرکت هایی در استان وجود دارند که به راحتی می توانند مصرف آب را در حوزه کشاورزی کنترل کنند.

در ادامه جناب آقای دکتر احسانی نماینده محترم دانشگاه بیان داشتند: ما استان کم آبی هستیم ۵۰ یا ۶۰ میلیمتر بارندگی در سال واقعا عدد کمی است و این ناترازی آب هم یک روز مانند انرژی های دیگه گریبان گیر می شود طبق سند ۹۳٪ تعهدات بر

عهده کشاورزی است ۱۰٪ صرفه جویی در مباحث کشاورزی داشته باشیم بقیه موارد لازم نیست کاری انجام دهند در سند قید شده چگونه به اهداف برسند بحث آب زیرزمینی و مقاومت نکنیم در مقابل استفاده از پساب بحث های علمی مانند پایش لحظه ای را ایجاد کنیم ۸۰ میلیون متر مکعب آب شرب فقط ۱۰ میلیون را تصفیه می کنیم و بقیه هدر می رود این پتانسیل وجود دارد که وارد صنعت شود و بایستی زیرساخت ها ایجاد گردد. به این سمت برویم مقاومت نیست و عملا کاری هم انجام نمی شود ما از ابی استفاده می کنیم به عنوان آب شرب که خیلی راحت می پذیریم که کشاورزی را هم استفاده کنیم ولی متاسفانه ما آبی را استفاده می کنیم که بالادستش چندین آبادی دارند از آب استفاده می کنند

مصوبات

- مقرر گردید کلیه دستگاههای حاضر در جلسه نظرات و پیشنهادات سازنده و اثربخششان را در حوزه سازگاری با کم آبی در اسرع وقت به دبیرخانه شورای گفتگو ارسال نمایند.

- مقرر گردید شرکت آب منطقه ای خراسان شمالی به عنوان دبیر شورای حفاظت آب اقدامات لازم جهت عضویت اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی بجنورد و حوزه دانشگاهیان به عنوان عضو شورای حفاظت آب را پیگیری و اقدام نماید

- مقرر گردید بحث آب به صورت جلسات مستمر و پی در پی ادامه داشته باشد تا بتوان سند خوبی را ارائه داد

- پیشنهاد ویژه این است که طبق بند (۹) تبصره ۸ قانون بودجه که صنعت موظف شده از آب شرب در بخش کشاورزی استفاده نکند و از پساب استفاده نماید در استان ما ۱۱ میلیون متر مکعب پساب است صنایع خوبی داریم که متقاضی هستند ولی تا مصوبه ای نباشد صنایع استقبال خوبی به این قسمت ندارد چون هزینه بر است خواهشمند است این موضوع پیگیری گردد.

- تشکیل کارگروهی از همه اساتید دانشگاهی مرتبط داخل استان خروجی طرح پژوهشی است که یک طرح کشوری و علمی می شود

شرح: